

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Aneks do <i>Informatora o egzaminie maturalnym z języka litewskiego jako języka mniejszości narodowej w Formule 2023</i> obowiązujący w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język litewski – poziom podstawowy i rozszerzony; część ustna
<i>Termin egzaminu:</i>	Termin główny – maj 2023 i 2024 r. Termin dodatkowy – czerwiec 2023 i 2024 r. Termin poprawkowy – sierpień 2023 i 2024 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	13 czerwca 2022 r. (aktualizacja: 26 sierpnia 2022 r.)

Na podstawie art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw¹ w **Informatorze o egzaminie maturalnym z języka litewskiego jako języka mniejszości narodowej od roku szkolnego 2022/2023**² wprowadza się następujące zmiany.

	1	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		Cały dokument	Zmiana podstawy przeprowadzania egzaminu

1. W roku 2023 oraz 2024 egzamin maturalny z języka litewskiego jako języka mniejszości narodowej w Formule 2023 jest przeprowadzany na podstawie **wymagań egzaminacyjnych** określonych w załączniku do rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r.³, zwanych dalej „wymaganiami egzaminacyjnymi”.
2. Wymagania egzaminacyjne są podane poniżej.

Ogólne wymagania egzaminacyjne

- I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.
 1. Rozumienie znaczenia literatury i kultury w kształtowaniu poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej.
 2. Pogłębianie znajomości historii narodowej lub etnicznej.
 3. Pogłębianie wiedzy z zakresu kultury narodowej lub etnicznej.
 4. Kształtowanie świadomego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
- II. Kształcenie językowe.
 1. Rozumienie wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu wspólnoty rodzinnej, narodowej i kulturowej.
 2. Kształtowanie odpowiedzialności za świadome posługiwanie się językiem ojczystym.
 3. Poznawanie pojęć służących do opisywania języka jako narzędzia komunikacji.
 4. Zdobycie funkcjonalnej wiedzy na temat wybranych zagadnień z zakresu gramatyki.
 5. Pogłębianie umiejętności porozumiewania się (słuchania, mówienia, czytania i pisanie) w sytuacjach prywatnych i publicznych, w tym z osobami z trudnościami w komunikowaniu się.
 6. Pogłębianie umiejętności poprawnego mówienia i pisanie zgodnego z zasadami poprawności językowej.
- III. Kształcenie literackie i kulturowe.
 1. Pogłębianie umiejętności analizy i interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury z wykorzystaniem właściwej terminologii.

¹ Dz.U. 2022, poz. 1116.

² Dokument jest dostępny pod adresem:

http://cke.gov.pl/images/EGZAMIN_MATURALNY_OD_2023/Informatory/Informator_EM2023_jezyk_litewski.pdf

³ Dz.U. 2022, poz. 1246.

2. Rozumienie zależności między wydarzeniami historycznymi a literaturą i kulturą.
3. Pogłębianie zdolności rozumienia wartości o charakterze narodowym, etnicznym i uniwersalnym.
4. Kształtowanie świadomego uczestnictwa w kulturze.

IV. Tworzenie wypowiedzi.

1. Rozwijanie i pogłębianie umiejętności wypowiadania się w różnych formach.
2. Doskonalenie umiejętności wygłaszania, recytacji i interpretacji głosowej tekstów.
3. Doskonalenie posługiwania się zasadami retoryki, w szczególności argumentowania.
4. Doskonalenie umiejętności tworzenia wypowiedzi pisemnych.
5. Wyrażanie własnych poglądów i opinii.
6. Tworzenie wypowiedzi pisemnych, z uwzględnieniem estetyki tekstu i zasad jego organizacji, również z wykorzystaniem nowoczesnych technologii.

Szczegółowe wymagania egzaminacyjne

POZIOM PODSTAWOWY	POZIOM ROZSZERZONY
I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. Zdający:	
<ol style="list-style-type: none"> 1) analizuje różne wzorce postaw społecznych, narodowych, obywatelskich, obyczajowych, kulturowych, moralnych, religijnych i w ich kontekście kształtuje swoją tożsamość; 2) rozumie tematy, motywy, toposy charakterystyczne dla literatury narodowej; 3) rozumie związek poznanych utworów z życiem narodu i różnych grup wspólnotowych; 4) wykazuje korzyści wynikające z wzajemnego przenikania się kultur. 	spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto: <ol style="list-style-type: none"> 1) rozpoznaje w tekstach kultury problemy religijne, społeczne, polityczne związane z życiem mniejszości narodowej lub etnicznej; 2) rozumie relacje międzykulturowe w Polsce.
II. Kształcenie językowe.	
1. Gramatyka. Zdający:	
<ol style="list-style-type: none"> 1) odmienia części mowy; 2) wskazuje różnice między nieodmiennymi częściami mowy; 3) wskazuje funkcje składniowe wyrazów użytych w zdaniu; 	spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego.

<p>4) analizuje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie, rozpoznaje równoważniki zdań;</p> <p>5) rozpoznaje znaczenie akcentu wyrazowego.</p>	
<p>2. Zróżnicowanie języka. Zdający:</p>	
<p>1) rozpoznaje wyrazy wieloznaczne i rozumie ich znaczenia w tekście;</p> <p>2) rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny;</p> <p>3) rozpoznaje funkcję języka w tekście;</p> <p>4) dostrzega zróżnicowanie słownictwa rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (wyrazy gwarowe, terminy naukowe, archaizmy i neologizmy, eufemizmy i wulgaryzmy);</p> <p>5) rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, rozumie ich funkcję w tekście;</p> <p>6) rozpoznaje różne odmiany języka, np. potoczny, gwarowy, literacki, dialekt.</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto rozpoznaje i wskazuje wybrane cechy języka ojczystego/etnicznego; sytuuje język ojczysty/etniczny na tle innych języków używanych w Europie.</p>
<p>3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający:</p>	
<p>1) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka narodowego lub etnicznego;</p> <p>2) dostrzega i omawia współczesne zmiany modelu komunikacji językowej (np. różnice między tradycyjną komunikacją ustną lub pisaną a komunikacją przez internet);</p> <p>3) świadomie korzysta z zasobów internetu, w tym multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych twórców; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich wartość, przestrzega praw bezpieczeństwa w sieci;</p> <p>4) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji;</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:</p> <p>1) rozróżnia i omawia na wybranych przykładach funkcje języka – poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (tworzenie wypowiedzi i stosowanie języka w aktach komunikacji) oraz społeczną (jednoczenie grupy i budowanie tożsamości zbiorowej – regionalnej, środowiskowej, narodowej).</p>

<p>5) rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu;</p> <p>6) rozróżnia pojęcia błędu językowego i innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi; rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych;</p> <p>7) czerpie dodatkowe informacje z przypisu;</p> <p>8) stosuje zasady etyki i etykiety językowej, wie, w jaki sposób zwracać się do rozmówcy w zależności od sytuacji i relacji z rozmówcą.</p>	
<p>4. Odbiór przekazu językowego. Zdający:</p>	
<p>1) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, nazywa zastosowane w nim środki językowe i określa ich funkcje w tekście;</p> <p>2) odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań porządkowanych w akapicie), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości;</p> <p>3) dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego (wyróżniając kluczowe pojęcia, twierdzenia i sposób ich uzasadnienia);</p> <p>4) odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych (artykuł, reportaż), popularnonaukowych, prasowych (wiadomość, komentarz), również w sieci internet, uwzględniając zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte;</p> <p>5) nazywa swoje reakcje czytelnicze (np. wrażenia);</p> <p>6) formułuje wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście;</p> <p>7) rozpoznaje wypowiedź argumentacyjną, wskazuje tezę, argumenty i wnioski;</p> <p>8) rozpoznaje wypowiedź o charakterze informacyjnym, ekspresywnym i impresywnym;</p> <p>9) rozpoznaje manipulację językową;</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego.</p>

<p>10) odróżnia opinię od faktu; 11) rozpoznaje gatunki publicystyczne, prasowe, radiowe i telewizyjne.</p>	
<p>5. Ortografia i interpunkcja. Zdający:</p>	
<p>1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym; 2) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych.</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego.</p>
<p>III. Kształcenie literackie i kulturowe.</p>	
<p>1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:</p>	
<p>1) zna podstawy periodyzacji literatury mniejszości narodowej lub etnicznej; 2) zna prądy literackie i artystyczne w epokach literackich, określa ich cechy; 3) rozpoznaje gatunki literackie, potrafi wymienić ich cechy; 4) wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji, genologii) i określa ich funkcje; 5) korzysta z informacji zawartych w encyklopediach i słownikach w formie książkowej i elektronicznej; 6) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego (narracja, fabuła, sytuacja liryczna, akcja) oraz różne sposoby pokazywania świata przedstawionego: realizm, fantastyka, groteska; 7) rozpoznaje podstawowe motywy (np. ojczyzny, poety, matki, ziemi, inne) oraz ich funkcje w utworze; 8) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa kluczowe, motto); 9) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny; 10) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:</p> <p>1) dostrzega przemiany konwencji i praktykę ich łączenia (synkretizm konwencji i gatunków); 2) wskazuje teksty wzorcowe dla utworów będących parafrazami, parodiami i trawestacjami; 3) dostrzega i potrafi komentować estetyczne wartości utworu literackiego; 4) przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich; 5) w interpretacji eseju i felietonu wykorzystuje wiedzę o ich cechach gatunkowych.</p>

kultury wartości narodowe i uniwersalne.	
2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:	
1) interpretuje dzieła sztuki; 2) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury.	spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego.
IV. Tworzenie wypowiedzi.	
1. Mówienie. Zdający:	
1) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie); 2) przygotowuje wypowiedź (analizuje temat, dostosowuje do niego formę wypowiedzi, sporządza plan wypowiedzi); 3) publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność, poprawny akcent wyrazowy oraz poprawną intonację zdania); 4) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.	spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto: 1) rozróżnia normę językową wzorcową i użytkową.
2. Pisanie. Zdający:	
1) hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; 2) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej, w tym celu posługuje się też technologią informacyjno-technologiczną;	spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto adjustuje na poziomie elementarnym tekst pisany i dokonuje jego korekty.

<p>3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);</p> <p>4) przygotowuje wypowiedź (analizuje temat, dostosowuje do niego formę wypowiedzi, sporządza plan wypowiedzi);</p> <p>5) opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje przeróbek, uzupełnień, transformacji, skrótów, eliminuje przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi);</p> <p>6) wykonuje różne działania na tekście cudzym (np. streszcza, parafrazuje, sporządza konspekt, cytuje, sporządza przypisy);</p> <p>7) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.</p>	
--	--

	2	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		8–9 144–145	Zmiana listy lektur obowiązkowych

1. Lista lektur obowiązkowych na egzaminie maturalnym w 2023 oraz 2024 roku:

Poziom podstawowy

Martynas Mažvydas, *Katekizmo prasti žodžiai (Knygelės pačios bylo)*;

Mikalojus Daukša, *Postilė (Prakalba į malonųjį skaitytoją)*;

Kristijonas Donelaitis, *Metai, Pasakėčios*;

Motiejus Valančius, *Palangos Juzė*;

Antanas Baranauskas, *Anykščių šilelis, Dainu dainelę*;

Žemaitė, *Petras Kurlmelis*;

Vincas Kudirkas, *Laisvos valandos*, wybrane wiersze, w tym: *Tautiška giesmė*;

Maironis, *Pavasario balsai*, wybrane wiersze, w tym: *Kur bėga Šešupė, Mano gimtinė, Aš norėčiau prikelti*;

Keturakis, *Amerika pirtyje*;

Vydūnas, *Tėvynė ir žmogus (iš Septyni šimtmečiai vokiečių ir lietuvių santykių)*;

Vaižgantas, *Dėdės ir dėdienės*;
Šatrijos Ragana, *Irkos tragedija*;
Vincas Krėvė, *Dainavos krašto senų žmonių padavimai*, wybrane podania, w tym: *Daina apie Arą*; *Raganius*, *Skirgaila*, *Bedievis*;
Antanas Vienuolis, *Užkeiktieji vienuoliai*, *Paskenduolė*;
Ignas Šeinius, *Kuprelis*;
Kazys Binkis, *100 pavasarių*, wybrane wiersze, w tym: *Vėjavaikis*, *Vokiškas pavasaris*;
Vincas Mykolaitis-Putinas, *Altorių šešėly I d.*, *Margi sakalai*, *Vergas*;
Jonas Biliūnas, *Liūdna pasaka*, *Vagis*;
Balys Sruoga, *Dievų miškas*;
Ieva Simonaitytė, *Vilius Karalius*;
Salomėja Nėris, *Diemedžiu žydėsiu*, *Žvaigždė – jaunystė*, *Prie didelio kelio*, wybrane wiersze, w tym: *Maironiui*, *Partizanai miškuos*, *Prie didelio kelio*, *Lietuva*;
Kazys Boruta, *Baltaragio malūnas*;
Ananas Miškinis, *Psalmės*;
Bernardas Brazdžionis, *Poezijos pilnatis*, wybrane wiersze, w tym: *Aš čia – gyva*, *Šaukiu aš tautą*, *Ažuolas*, *Lietuviškam žodžiui*, *Be motinos tėvynės (Malda)*;
Albinas Žukauskas, *Poringės* (iš *Rinkiniai raštai II t.*), wybrane wiersze, w tym: *Bubeliai*, *Sena troba*;
Iš Juozo Vainos tautosakos rinkinių, *Nuo Punsko iki Seinų I d.*;
Kazys Bradūnas, *Svetimoji duona* (skyrius iš rinktinės *Prie vieno stalo*), wybrane wiersze, w tym: *Egzodo poetai*, *Mane pašaukė žemėje gimti*, *Be tėvynės*;
Vytautas Mačernis, *Vizijos*;
Justinas Marcinkevičius, *Mindaugas*, *Mažvydas (Pirma dalis, Epilogas)*; wybrane wiersze, w tym: *O tėviške*, *Lopšinė gimtinei ir motinai*;
Romualdas Granauskas, *Gyvenimas po klevu*;
Marcelijus Martinaitis, *Kukučio baladės*, wybrane wiersze, w tym: *Kukutis važiuoja pilnu troleibusu*, *Kukutis nori pamatyti tėvynę*;
Vanda Juknaitė, *Išsiduosi. Balsu*;
Birutė Jonuškaitė, *Rugių laukas*, wybrane opowiadania, w tym: *Velykos*;
Jurga Ivanauskaitė, *Kaip užsiauginti baimę*.

2. Uczeń może również odwołać się do innych lektur zamieszczonych w Informatorze o egzaminie maturalnym z języka litewskiego jako języka mniejszości narodowej od roku szkolnego 2022/2023

Poziom podstawowy

Antanas Vienažindys, *Kaipgi gražus, gražus*, wybrane wiersze, w tym: *Daina (Vietoj prataros)*, *Sudie*, *kvietskeli tu brangiausias!*;
Paulius Širvys, *Neklauskit meilės vardo* (skyrius iš rinktinės *Ir nusinešė saulę miškai*), wybrane wiersze, w tym: *Ir pražydo linai*, *Ateisiu tylią naktį*, *Prie pasakų miesto*;
Janina Degutytė, *Raudos*;
Sigitas Birgelis, *Antanuko poringės* (skyrius iš rinktinės *Ožkiniai linų mėlynų*).

Poziom rozszerzony

Vaižgantas, *Nebylys*;
Vincas Mykolaitis-Putinas, *Altorių šešėly*;
Antanas Škėma, *Balta drobulė (14 skyrius)*;

Juozas Aputis, *Šūvis po Marazyno ąžuolu*;
Romualdas Granauskas, *Su peteliške ant lūpų*;
Sigitas Geda, *Giesmė apie pasaulio medį*;
Ričardas Gavelis, *Jauno žmogaus memuarai (Dvyliktas skyrius)*;
Danutė Kalinauskaitė, *Išregistruoti vaiduoklį*;
Aidas Marčėnas, *Lietaus uždanga, Ars poetika, Dovana*.

Inne teksty kultury do wyboru

Teksty z następujących stron internetowych: www.punskas.pl, www.bernardinai.lt, www.lrytas.lt

Teksty z „Aušra” – dwutygodnika mniejszości litewskiej w Polsce, wydawanego w języku litewskim w Puńsku.

Czasopisma „Kultūros barai”, „Literatūra ir menas”, „Šiaurės Atėnai”.

Jonas Puzinas, *Jotvingiai ir jų gentys [w:] Terra Jatwezenorum: jotvingių krašto istorijos paveldo metraštis*, T. 1, red. S. Birgelis, Punkskas: „Aušra“ 2009, s. 7–17.

Zigmas Zinkevičius, *Jotvingiai ir jų kalba [w:] Terra Jatwezenorum: Jotvingių krašto istorijos paveldo metraštis*, T. 1, red. S. Birgelis, Punkskas: „Aušra“ 2009, s. 18–33.

Filmy

„Tadas Blinda” (reż. Balys Bratkauskas, 1973), „Tadas Blinda. Pradžia” (reż. Donatas Ulvydas, 2011)

„Knygnešys” (reż. Jonas Trukanas, 2011)

„Vilius Karalius” (reż. Vidmantas Bačiulis, 1988), „Nebylys” (reż. Vidmantas Bačiulis, 1986)

„Herkus Mantas” (reż. Marijonas Giedrys, 1972)

„Dievų miškas” (reż. Algimantas Puipa, 2005)

„Ekskursantė” (reż. Audrius Juzėnas, 2013)

„Emilija iš Laisvės alėjos” (reż. Donatas Ulvydas, 2017)

„Pelėdų kalnas” (reż. Audrius Juzėnas, 2018)

Dzieła litewskich artystów malarzy, grafików, fotografików: Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, Stasys Eidrigėvičius, Stasys Krasauskas, Antanas Žmuidzinavičius, Kazys Šimonis, Antanas Sutkus oraz rzeźby artystów ludowych.

	3	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		54–209	Anulowane zadania w części testowej egzaminu

Z powodu niezgodności treści zadania z wymaganiami egzaminacyjnymi anuluje się następujące zadania:

Część 1. Test językowy

Tekst 1.

1. Zadanie 3. (s. 57–58)

Tekst 2.

1. Zadanie 4. (s. 65)

2. Zadanie 5. (s. 65–66)

3. Zadanie 7. (s. 67)

4. Zadanie 8.3. (s. 86–87)

Część 2. Test ze znajomości lektur i kontekstów

1. Zadanie 23. (s. 112–114)

	4	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		147	Liczba punktów możliwych do zdobycia w części pisemnej egzaminu na poziomie rozszerzonym

W roku 2023 i 2024 w części pisemnej z języka litewskiego jako języka mniejszości narodowej na poziomie rozszerzonym zadaniem zdających będzie tylko napisanie wypracowania. Za napisanie wypracowania zdający będzie mógł otrzymać maksymalnie 35 punktów.

	5	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		163–187	Anulowane zadania w części pierwszej egzaminu na poziomie rozszerzonym – Test

Z powodu rezygnacji w roku 2023 i 2024 z testu na poziomie rozszerzonym anuluje się zadania w części pierwszej egzaminu.